

Ocalić od zapomnienia. Żuławskie sady przydomowe.

Za nami pierwsze interesujące odkrycia historycznych drzew owocowych, które jeszcze można spotkać w żuławskich sadowach i ogrodach. Jak długo żuławiacy i turyści odwiedzający krajobraz dla konesera będą cieszyć się smakiem tych owoców? Tego nie wiemy. Stare, niekiedy 100 letnie drzewa obumierają lub są wycinane przez obecnych właścicieli, którzy niestety zapominają o ich wartości kulturowej, przyrodniczej i kulinarnej. Z pierwszych wstępnych ocen inwentaryzacji wynika, że drzewami szczególnie ulubionymi przez dawnych mieszkańców Żuław były odmiany Czerwonokrwista grawsztyńka, anansowa berzeńicka, jako sensacyjne odkrycie możemy uznać gruszę Langebirne – długa grusza znaleziona w Palczewie – ma ją niewiele ogrodów w Polsce. Unikatem jest również jeszcze nierozpoznana co do gatunku 150 letnia jabłoń również z Palczewa.

W dniach 31.07-2.08.2015 na terenie powiatu Nowodworskiego przeprowadziliśmy pierwszy etap inwentaryzacji pomologicznej. Inwentaryzacja (spis i opis odmian) była prowadzona przez P. Ryszarda Rawskiego, który na co dzień pracuje w obrodzie Botanicznym w Powislinie, polskiej Akademii Nauk. W inwentaryzacji brali również udział pasjonaci historycznych odmian drzew owocowych- Małgorzata Siłakowska, Jacek Bielecki, Artur Wasilewski, Marek Opitz, Dominik Sudoł, którzy wskazywali pomologowi ciekawe lokalizacje w których rosną stare drzewa owocowe.

Wstępne wyniki inwentaryzacji kształtują się następująco. W trakcie 3 dni inwentaryzacji udało się zlokalizować 105 stanowisk (aleja, drzewo, sad, szpaler drzew) Zinwentaryzowano 28 sadow. Ze względu na porę roku możliwe było oznaczenie tylko odmian wczesnie dojrzewających lub dowiedzieć się o odmianach rosnących w danym sadzie od właściciela. Największą grupę drzew owocowych stanowiły jabłonie (19 odmian), następnie grusze, których oddało się oznaczyć 11 odmian i śliwy tylko 2 odmiany. Obok wyżej wymienionych gatunków drzew owocowych występowały wiśnie, głównie były to samosiewki, leszczyna oraz w dużych ilościach orzech włoski. łączn oznaczono 32 odmiany jabłoni, grusz i śliw. Bardzo ciekawym znaleziskiem były fragmenty 2 alej jabłoniowych.. Jedna w miejscowości Wiktorowo – pozostało tylko 5 drzew o nieznanym odmianach. Druga aleja znajdowała się pomiędzy miejscowościami Nowa Kościelnica a Ostaszewem. Rosło tam około 20 drzew, m.ni. Boiken, Oliwka Żółta i Grochówka.

Oznaczone odmiany jabłoni:

Early Victoria, Antonówka Zwykła, Cesarz Wilhelm, Grochówka, Piękna z Herrnhut, Oliwka Żółta, Boiken, Żeleźniak, Blutroter Grawensteiner, Glockenapfel, Kronselska, Piękna z Boskoop, Müschens Rosenapfel, Close (nowsza odmiana), Starking, Kosztela, Książęca, Zajączki i Renata Szara Jesienna.

Oznaczone odmiany grusz:

Józefinka, Faworytka (Klapsa), Patten, Lukaszówka, Pstrągówka Jesienna, Grüne Sommer-Magdalene, Dobra Ludwika, Plebanka, Szarnez, Dobra Szara i Bergamota Czerwona Jesienna.

Prace inwentaryzacyjne kontynuowaliśmy w dniach 25-27 września.

Cykl szkoleniowy.

W dniach 28-30 sierpnia rozpoczęliśmy cykl szkoleniowy. Pierwsze szkolenie odbyło się w Muzeum Żuławskim oraz w historycznym sadzie w Orlińcu. W szkoleniach wzięli udział mieszkańcy powiatu nowodworskiego, wykazujących gotowość i zainteresowanie współpracą z Klubem Nowodworskim przy działaniach służących ochronie i promowaniu starych odmian drzew owocowych. Szkolenie poprowadził pomolog- Ryszard Rawski z Polskiej Akademii Nauk- Ogród Botaniczny w Powisinie. Szkolenie obejmowało następujące zagadnia”

- a) Podstawy pomologii, podstawy inwentaryzacji pomologicznej.
- b) Ochrona In situ i ex situ, rozmnażanie historycznych odmian drzew owocowych

Podczas kolejnych szkoleń uczestnicy zdobędą wiedzę i umiejętności w zakresie:

- c) Zakładanie nowych sadów i prace pielęgnacyjne starych sadów i drzew wysokopięnych
- d) Choroby i ekologiczne metody zapobiegania i zwalczania chorób w sadach
- e) Przetwarzanie owoców historycznych odmian owoców

Działaniem towarzyszącym cyklowi szkoleniowemu będzie konkurs dla mieszkańców na przepisy kulinarne z wykorzystaniem owoców pochodzących z historycznych odmian drzew owocowych. Ponadto zostanie zakupionych 10 wydawnictw nt pomologii i sadownictwa, ekologicznych upraw, które wzbogacą zbiory Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański. Przy współpracy z biblioteką stworzony zostanie z posiadanych dotychczas i zakupionych w ramach projektu, dział pomologiczny. Wydawnictwa będą dostępne dla wszystkich mieszkańców powiatu nowodworskiego.

Na szkolenia są jeszcze wolne miejsca zapraszamy serdecznie.

Terminy naszych działań przedstawiają się następująco:

Termin	Działanie	Osoba prowadząca	Asystent
31 lipiec- 2 sierpień	Inwentaryzacja	Ryszard Rawski	Dominik Sudoł, Marek Opitz
25-27 wrzesień	Inwentaryzacja	Ryszard Rawski	Dominik Sudoł, Marek Opitz
28-30 sierpień	Szkolenie I	Ryszard Rawski	Dominik Sudoł
10 październik	Szkolenie II	Dominik Sudoł, Marek Opitz	-
16 - 18 październik	Szkolenie III	Ryszard Rawski	Dominik Sudoł, Marek Opitz
Październik- listopad	Nasadzenia starych odmian w miejscach		

	publicznych		
Marzec 2016	Publikacja- Sady historyczne na Żuławach Wiślanych		
Marzec 2016	Seminarium podsumowujące projekt. Inauguracja MIĘDZYNARODOWEGO INSTYTUTU POMOLOGICZNO-KULTUROWEGO IM. JANA SOBIESKIEGO		

Kontakt:

Dominik Sudół

692 342 510

sudomik@gmail.com

Marek Opitz

503005625

biuro@klubnowodworski.pl

www.klubnowodworski.pl